List 52. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 25. decembra 1896.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste naj si naroče za bodoče leto. Ker je zadnji čas se slovensko časopisje močno pomnožilo, to ni več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slov program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec in kateremu so „Novice“ bile zveste v najtežavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vendar odločni branile slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Poganjale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdoslednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražali pravo mnenje naroda, čim bolje bodo vsi stanovi poklicani ob volitvah izražati svoje mnenje.

Smatrale bodo za svojo nalogo zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in obrtnika. Ta dva stanova sta stebra našega naroda. Posebno nima kmet pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda so se rodili iz kmetskih hiš. Naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetskih hiš. Tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V mestih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci zanašati. Zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskem in slovanskem vprašanjem. Poganjale se bodo z isto odločnostjo za narodno jednakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njenem polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim iznajdbam. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo. Uredništvo ima v tem oziru na razpolago več spisov.

Splošno se bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo, da nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Božič.

Gotovo je jeden najlepših praznikov v letu Božič spomin tistega lepega večera, katerega so peli angelci v Betlehemu: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“ Božični večer se zares nekak notranji mir naseli v naša srca. Tudi politiki se tedaj opočijejo od političnih bojev, kajti pred božičnimi prazniki se povsod zaprejo vrata parlamentov in preneha boj mej strankami.

Naš narod bije že večstoletno borbo za svoj obstanek in je tudi potreben božičnega mirú. Toda žal, ni še upati, da bi kmalu prišel za nas Božič mirú, od povsod se vedno sliši, kako preže nasprotniki, da nas uničijo. Seveda se jim to ne bode posrečilo, kajti utrdili smo se v narodnem boju in nadejamo se, da ne bode dolgo, da tudi za nas pride odrešenje.

Četudi nam poslanci prisedši z Dunaja niso nič veselega mogli povedati, a vendar letos Slovenci z nekim posebnim veseljem pozdravljamo Božič. Če nas stvari ne varajo, potihnili bodo vendar naši domači mejsebojni prepiri, ki so nam več škodovali, kakor vse borbe z našimi narodnimi nasprotniki. Naši državni poslanci na Dunaju so se že dogovorili o prvih podlagah tega sporazumljenja. Upamo, da iz semena, ki se je usejalo, vzraste lep sad. Mi dobro vemo, da sprava nekaterim, ki bi radi v motnem ribarili, ni všeč, a na to se ni ozirati. Vsi pravi rodoljubi so gotovo le veseli, da je na obeh straneh jelo prodirati prepričanje, da je domači razpor le tujstvu v korist.

Nasprotja se bodo pri dobri volji dala tem ložje poravnati, ker velicih načelnih nasprotstev ni, temveč domači boj izvira le iz osobnosti. Različje načel se je iskalo potem, kakor se je razpor že začel. Niti v programu obeh slovenskih strank ni nobenih bistvenih razlik, samo semtertja se je kaka reč malo drugače stilizovala. Skoro bi rekli, da nobena stranka ni prosta tistih grehov, katere je drugi očitala.

Veselje zavoljo domače sprave more tem večje biti, kar je jasno, da so baš vsled tega razne važne stvari zanemarjale. Nastopil je bil tak položaj, da smo Slovenci pri najboljši volji morali odložiti nekatere tirjatve, katere bodemo mogli le zjedinjeni dognati. Ko bodo slovenski poslanci na Dunaju zopet jedini, je upanje, da se doseže jedinstvo tudi v deželnem zboru. Naravna posledica temu bode, da Nemci ne bodo več tako važen faktor v našem političnem življenju, kakor so sedaj, ko sta obe slovenski stranki večkrat na njih podporo navezani. Slabe posledice našega domačega razpora se seveda ne bodo dale kar čez noč odpraviti, kajti še le čez daljni čas se bode povrnilo tisto zaupanje, ki je potrebno za uspešno skupno delovanje. Še le potem se bode sedanji položaj popolnoma spremenil.

Dokler smo bili kranjski Slovenci nesložni, tudi nismo mogli dosti koristiti slovenskim bratom v drugih pokrajinah; ako se napravi domača sprava, bode to zopet mogoče in delovanje za zjedinjenje Slovencev, bodee že v političnem, ali v kulturnem oziru se bode lahko nadaljevalo.

Mnogo se je potratilo v domačem boju, ki bode v bodoče lahko služilo za našo skupno narodno stvar. Domači razpor je tudi škodoval ugledu obeh strank. Ob vsacih volitvah so se vlekle na dan napake in slabosti obojestranskih kandidatov. Seveda se je marsikaj tudi zasukalo in pretiravalo. To je gotovo le izpodkopavalo strankama ugled pri narodu samem. Narod je dobival le utis, da se gre le za osebne koristi in čast posamičnikov. Kajti skušali so se podtikati kandidatom vse mogočni podli nameni. Narod, ki je take stvari čital, si pač ni mogel o naših vodjah napraviti najboljših pojmov in to je gotovo bilo najpripravneje tudi mej narod zasejati narodno mlačnost.

Mir in sprava, ki jo je prinesel naš Odrešenik pred skoro devetnajstoletji na svet, naj tudi nas Slovence vzpodbudi h krepkemu delovanju v prid narodni stvari. Sovraštvo, ki vse le razdira, naj se umakne ljubezni, ki zida. Ljubezen naj sezida skupen dom vsem slovenskim sinovom in hčeram in ta skupni dom naj se bode imenoval:

Zjedinjena Slovenija!

Politični pregled.

Deželni glavarji. — Te dni je uradni list priobčil imenovanja deželnih glavarjev za tiste deželne zbore, ki so novo voljeni in sklicani 28. dan decembra. Deželnim glavarjem štajerskim je imenovan grof Wurmbrand, njegovim namestnikom pa dr. Srnec. Sedanji deželni glavar grof Attems je malo nevoljen, da ni več deželni glavar. Če tudi bi imel on, dokler se ne snide novi deželni zbor, voditi posle v deželnem odboru, je vendar takoj se umaknil, ko je izvedel, da ne bo več deželni glavar. Deželnim maršalom dolenjeavstrijskim je imenovan grof Gudenus, njegovim namestnikom pa dunajski župan Strobach Protisemitom se ni izpolnila želja, da bi bil za deželnega maršala imenovan knez Liechtenstein. Deželnim glavarjem moravskim je zopet imenovan grof Vetter, njegovim namestnikom dr. Kocian, deželnim glavarjem šleškim grof Larisch, njegovim namestnikom pa kardinal dr. Kopp. Koroški, solnograški, gorenjeavstrijski in predarelski deželni glavarji se bodo pozneje imenovali.

Direktne volitve. — Deželni odbor češki bode že v prvi seji dež. zboru predložil načrt zakona, da se upeljejo v kmetskih občinah neposredne volitve. Vladi ni prav po volji, da se bodo direktne volitve upeljale in baš zaradi tega ni sklicala vseh deželnih zborov.

Volitve na Ogerskem. — V ogerski zbornici poslancev je opozicija hudo napadala vlado zaradi podkupovanja pri volitvah. Navela je toliko neovrgljivih dejstev, da je sam ministerski predsednik moral priznati, da sedanji sistem volitev ima mnogo pomankljivosti, ker ima zlasti denar na volitve velik vpliv. Vzlic temu je pa ministerski predsednik grof Banffy priporočal, da se vse volitve potrdijo.

Rusija. — Moč Rusije raste od dne do dne na vzhodu. Sedaj je Rusija dognala jako ugodno pogodbo s Kitajsko. Glasom te pogodbe ima Rusija pravico podaljšati čez Kitajsko sibirsko železnico, odprta ji je trgovina v kitajskih pristaniščih in sme ondi imeti svojo posadko. Ob ednem ne sme

Kitajska svoje zemlje nikomur brez vednosti Rusije odstopiti in ta bo poslala svoje častnike, da izvežbajo kitajsko vojsko. Ta za Rusijo in njeno daljno razvitje jako ugodna pogodba boli močno Anglijo. Ta si je hotela svoj vpliv utrditi v orijentu, a prekaša jo v tem Rusija. Prav odločno je Anglija odsvetovala Rusiji, naj se ne spušča v kitajske zadeve, toda ruski listi so še odločneje odgovorili, da ne potrebuje Rusija nobenega svetovalca o tej stvari. Anglija bi rada imela dobiček od sibirske železnice, a Rusija jej ne pusti tega veselja. Mogočna Rusija že sedaj najvplivneja v Evropi, razteza svojo moč čedalje bolj na okrog. Evropa uvideva njeno moč in isto zmirom bolj upošteva.

Anglija se ne čuti še dosti močno in namerava pomnožiti sedanjo stalno armado. Osnovati hoče več novih pehotnih bataljonov, organizovati konjeništvo in pomnožiti topništvo. Ubogo ljudstvo ti pa plačuj! Ta pesem poje v vseh državah. Vojska ni nikoli in nikjer zadosti močna, če bi imeli denar za vojsko iz tal izkopati, dobiti ga morajo. Druge potrebne stvari morajo pa čakati leta in leta in to zaradi tega, ker ni denarja, oziroma, ker se toliko potroši za vojsko. Da bi pač že bolezen oboroževanja zapustila vse države. Blagostanje se more le tedaj še povrniti mej ljudstvo Novih virov dohodkov kmalu ne bo več najti in treba bo v državnih gospodarstvih začeti misliti na zmanjšanje stroškov. Ko bi se vojska skrčila, bi bilo mnogo denarja na razpolago za druge namene oziroma ljudstvo bi se razbremenilo vedno višjih davkov.

Turčija. — Veliko se je že Anglija prizadevala da bi sporazumno z drugimi velevlastmi uredila razmere v Turčiji. Toda ker je Anglija znana pri drugih velevlastih kot jako sebična, se na njene predloge ni oziralo. Odločno se pa zatrjuje zdaj, da so se velevlasti malone že zjedinile glede reform v Turčiji. V prvi vrsti zanima se Rusija izvedbo reform. V tem, da je treba korenitih preosnov v Turčiji, so bile velevlasti že davno edine, toda kako te izvesti. Sedaj so se velevlasti baje tudi o tem sporazumele. Če hočejo pa izvesti v Turčiji reforme, morajo tej preskrbeti tudi denar. Velevlasti se torej tudi dogovarjajo o tem, kako dobiti Turčiji kredit. Ker Turčiji sami nobeden ne zaupa posojila, nagovarjajo velevlasti sultana, naj izroči vodstvo turških financ in notranjih stvarij dvema Evropcema. Sultan se brani evropskih ministrov, ker ve dobro, da bi potem ne mogel državnih blagajnic za-se izkoriščati. Poslednje je pa sultanu ljubše nego blagostanje ljudstva S tem, da bi evropska ministra prevzela turško gospodarstvo, upajo velevlasti financijelne razmere turške tako uravnati, da bi ne bil evropski denar, katerega je veliko Turčiji izposojenega, v nevarnosti. — Angleški listi vedo povedati, da so se velesile dogovorile, ako bi se Turčija ustavljala zahtevanim reformam, da odpokličejo svoje diplomatične zastopnike in začnejo siloma postopati zoper Turčijo. — Težko je verjeti, da bi se sultan z lepa udal, on se preveč zanaša na nejedinost velesil. Ko bi te le že enkrat bile jedine v tem, da je treba Turčijo resno prijeti. Po poročilih angleških listov pripravljajo se Grki, da pomladi zanete vstajo v Makedoniji in na Kreti. Na Kreto se je že odposlalo mnogo orožja. Kristijansko prebivalstvo na Kreti je nevoljno, ker se obljubljene reforme ne izvedo in se le prejasno vidi, da Turki reform izvršiti ne marajo.

Obrtnija.

Knjigotrštvo.

Knjige kupovati v Avstriji ni navada. Ljudje si le preradi knjige izposojujejo za čitanje. Tudi za darila se knjige dajo le o Božiči. Vse drugače je stvar v Nemčiji. Ondu ljudje veliko več knjig pokupijo in jih tudi ob raznih priložnostih dele za darilo. Zato se je nemško knjigotrštvo tako lepo razvilo.

V Avstriji se le o Božiču nekaj več knjig proda, drugače knjigotržci nimajo dosti drugega zaslužka, kakor ga jim daje prodaja šolskih knjig.

Največ knjig v Avstriji pokupijo še Čehi. Zato se pa njih slovstvo čudovito razvija. Nemško knjigotrštvo v Avstriji še precej dobro stoji, ker nemške knjige kupujejo vse avstrijske narodnosti, in so zlasti nemški leposlovni listi tudi jako razširjeni mej Slovani. Deloma je temu to uzrok, da so nemški listi in knjige cenejši nego slovanski, ker morejo računati na več naročnikov, deloma pa to prihaja od tod, da se čitanje nemških romanov pri nas v navado prišlo. Tudi nemški romani bolje prijajo našim olikancem, nego slovanski, ker po svojem izobraženju je njih duh močno ponemčen.

Največ nemških knjig, ki se v Avstriji prodaje, pa ni izšlo v naši državi, temveč v Nemčiji. Iz inozemstva se jih je vlani upeljalo 35.191 meterskih centov, ki re prezentujejo trgovsko vrednost 18 milijonov goldinarjev. Če računamo, da pride 100 del na meterski cent, se upelje v Avstrijo lani $3^1/_2$ milijona literarnih del. Letos se je upeljalo prvega pol leta 27.155 meterskih centov knjig. Največ knjig se vpelje iz Nemčije prvega pol leta, letos 25.000 meterskih centov.

Izvozilo se je pa iz Avstrije vlani 16.769 meterskih centov knjig, letos so prvega polletja po 10.000 meterskih centov. V Nemčijo samo se je izvozilo 8000 meterskih centov knjig. Kakor bodemo pa pozneje videli, so dejanski iz Avstrije toliko avstrijskih knjig ne izvozi, kolikor je tu povedano, ker se mnogo iz Nemčije vpeljanih knjig ne razproda.

Knjigotrštvo se deli na dvojno. Nekateri knjigotržci zakladajo, drugi pa na drobno razprodavajo knjige. Trgovina se vrši na upanje. Knjige, ki jih avstrijski trgovec dobi od nemškega trgovca letos, plača še le o veliki noči drugega leta, ko je veliki semenj v Lipsiji. Knjige, katere ne plača mora poslati nazaj založniku in jih ta more dobiti 14 dnij predno se začne lipsijski semenj.

Pošiljanje knjig dolgo traja. Avstrijski knjigotržci že v januvarju začno zbirati neprodane knjige in jih v Nemčijo odpošiljati. Tako se pelje mnogo nemških knjig zopet nazaj. Te knjige so štete v avstrijski izvoz.

Nemško knjigotrštvo je kaj dobro urejeno. Niti ni treba knjige precej kupiti, lahko jo dobiš na ogled. Samo elegantno vezane knjige, ki bi se utegnile pri prevažanju poškodovati, se ne pošiljajo na ogled.

Iz navedenih številk je vidno, da Avstrija pošlje mnogo denarja za knjige v Nemčijo. Ker se domače založništvo ni tako razvilo, gre mnogo avstrijskega denarja na tuje. V gospodarskem oziru take razmere niso ugodne, a ni upati, da bi se kmalu izboljšale. Avstrija je nekako odvisna od Nemčije in to ne le v gmotnem, temveč tudi v duševnem oziru.

---

*

Kmetijstvo.

Gojenje lanu.

Lan se navadno godi na rosi ali pa v mrzli vodi. Na rosi se lan godi, ako se tanko pogrne na pokošene travnike in tako dolgo pusti, da se stebla omeče in se začne od njih ločiti predivo. V tem času se pa mora lan dvakrat obrniti. To se zgodi, če se blizu vrha stebel porinejo tenki, dolgi in gladki drogovi pod lan in se potem lan vzdigne in na koreninah preobrne na drugo stran. Tako se doseže, da se bolje in jednakomernejše ugodi. Če je vreme ugodno in ni niti presuho niti premokro, se ne more oporekati, da se tudi pri takem gojenju dosežejo jako ugodni uspehi. Večkrat je pa suša, in se lan slabo godi in se vsled tega ne da dobro streti, včasih pa tako hudo in trajno dežuje, da lan zgubi lepo barvo in tudi predivo potem ni trpežno. To gojenje je vsekako jako negotovega uspeha.

Za kraje, kjer je ugodna voda, je torej priporočati gojenje v vodi. Voda bodi mehka in imej vsaj do 20° gorkote. Voda iz rek in bajerjev je jako dobra za gojenje lanu, dočim se mrzla, trda voda iz studencev za to ne more rabiti. Vendar postane dobra za gojenje lanu, ako dalje časa stoji na solncu. Lan se lahko goji v bajarjih in nalašč pripravljenih jamah.

Ko se od lanu odpravi seme, se poveže v 16 do 20 centimetrov debele svežnje, ki se zavežejo s povezami od lanu blizu korenine. Če je blizu kak bajer, kacih 50 ali 60 centimetrov globok, je gojenje jako lahko. Dene se neko število svežnjev drug poleg drugemu v vodo. Na prvo vrsto pride druga, a vendar ne popolnoma na prvo plast, temveč malo zadaj, kakor je opeka po strehah. Ko ste se uložile dve vrsti, se dene nanju deska, in to se nadaljuje, dokler ni ves lan v vodi. Na podolžne deske, se jih dene nekaj počez, in se potem s lanom oblože, da pride ves lan 10 do 14 centimetrov pod vodno površje. Če se lan goji v bajerju, v katerem so ribe, se ne sme več kakor desetino bajerja z lanom naložiti, ker se sicer ckuži voda in ribe poginejo.

Če rabiš za gojenje vodo rek in potokov, se morajo ob vodi napraviti posebne godilne jame. Če se more jamo tako napraviti, da se voda lahko navaja in odvaja, tem bolje.

Koliko časa mora ostati lan v vodi, to je odvisno od tega, kakšna je voda in kakšen je lan. Čim mečja je voda, in čim gorkejša je, tem hitreje se lan ugodi. Debel lan se hitreje godi nego tenek, čim bolje je lan dozorel, tem počasneje se godi. Včasih se lan ugodi v šestih dneh, včasih je pa za gojenje treba tudi 14 dnij. Da se prepričamo, če je lan dovolj goden, se vzamejo semtertja nekatera stebla iz vode in tako le preiščejo: stebla se upognejo blizu korenin, in na sredi, pri čemer se pezdirje zlomi od stebla pa odloči predivo. Poskusi se sedaj pezdirje iz prediva izvleči. Če se da pezdirje lepo potegniti iz prediva, ne da bi kaj strgalo, kakor sablja iz nožnice, je to znamenje, da je lan goden. Če pa lan še nima teh svojstev, se ne sme iz vode vzeti, ker še ni goden in se težko tere. Ko bi se pa lan predolgo pustil v vodi pa mnogo zgubi na trpežnosti. Kamenje in deske, ki so držale lan pod vodo, se sedaj odpravijo, svežnji vzamejo iz vode in postavijo kje blizu drug zraven drugega, da se voda odteče. Mokra stebla se morejo posušiti, kar se najbolje doseže, ako se raztegnejo na kakem nedavno pokošenem travniku. Najugodneje je, če je lepo vreme potem, ko se lan razkrije po travniku, da se hitro posuši, in potem pride rahel dež. Če je bil tak dež, se lan že na gori omenjeni način na travniku obrne. Če pride morda zopet rahel dež, se po tem še samo počaka, da se lan posuši, potem se vzdigne in poveže v velike snope.

Če se lan v vodi godi, se jednakomerneje ugodi. Godenje ni tako odvisno od vremena, kakor če se godi na rosi in se tem manje spridi. Lan se lažje tare in ga niti ni treba na sušilnici sušiti. Privarjejo se drva, lan se ne spridi pri sušenju, kar se večkrat zgodi, če je prevroče, in nevarnosti ni, da bi se sežgal.

Kmetijske raznoterosti.

Obsajanja brd. Gola rebra in brda se večkrat ne dajo obdelavati, ali vsaj njih obdelovanje se ne splača. Zato je dobro, da se brda zasade v drevjem. Tudi voda manje trga. Poskusi z gozdnim drevjem se običajno ne obneso dobro in tudi gozdno drevje počasi rasi. Bolje je saditi sadno drevje in pa lesko. Poslednje je posebno priporočati. Če je leska dobre vrste in ima debele lešnike, se poslednji lahko prodajo.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknik.)

Osemnajsto poglavje.

Odposlanstvo k velikemu hanu.

Zapustivši Guanahani, je Kolumb odplul s svojim brodovjem sprva na jugozapad, šel mimo otoka Rum-Kana in odšel k severnemu koncu otoka Long Island, katerega je imenoval Maria de la Konsension. Zapadno od poslednjega je odkril tretji otok, katerega je imenoval Ferdinando, kralju v čast. Potem se je admiral vrnil na otok Konsension, in je plul ob njegovem vzhodnem bregu proti jugu, ker so domačini, katere je bil vzel na ladije, kazali na neko zemljo Zaomet kjer se nahaja zlato. Tu so se ladije razdelile in začele iskati na vzhodu to obetano deželo. Po triurni, poti našel je Kolumb novi otok, to je bil iskani Zaomet, sedanji Kroked, na katerega severnozapadnem bregu se je zopet združilo brodovje. Ta otok je Kolumb imenoval Izabela, kraljici v čast. Kakor je tudi Kolumba iznenadila vnanjost tega otoka, vendar tu Kolumb ni našel zlatih zakladov, z jedno besedo ni

česa, kar se je nadejal najti po pripovedovanju domačinov. Pri nekaterih vrstah rastlinstva tega otoka je iskal dišav in vzhodnih dragih korenin, a se je motil v svojih nadah.

— Oh, kako je škoda, — zaklical je obrnivši se k Dijegu de Arana, — da ne poznam tega drevja, ki rodi tako čudno sadje, katero se gotovo odlikuje z znamenitimi svojstvi; v vsakem slučaju jih moram nekaj vzeti na Španско, morda se dajo iz njih napraviti kake barve ali zdravila in imajo veliko vrednost . . .

Ptice so prekrasno pele v tropičnih gozdih tega otoka. Posebno je bilo mnogo papig in nekih malih ptičkov jako žive barve. Kar se tiče živosti barv, so se mogle meriti ž njimi morske ribe nekaterih vrst; njih luskine so se lesketale na solncu, kakor biseri. Izmej pozemeljskih živalij so našli množina gaščeric, vrsta psov, ki niso lajali, kunce in grebenaste kušarje. Poslednje so Španci sprva imeli za strupene, a so se kmalu prepričali, da so popolnoma neškodljivi in da jih domačini posebno radi jedo. Zastonj je Kolumb pri domačinih iskal zlatega lišpa: naročnic, prstanov itd.; so li bile le domišljije Indijanov ali pa je napak razumel in tolmačil njih kazanja.

Na Izabeli je admiral točno izvedel, da se nahaja velik otok na jugu. Indijani so ga imenovali Kolba (Kuba). Kolumb si je takoj mislil, da to mora biti Cipango, in dne 24. oktobra je tja odjadral, namenjen iti naravnost do Kvinsaja, da izroči kraljeva pisma velikemu hanu. Dne 28. oktobra so ladije prišle na Kubo in se ustavile v ustju velike reke, najbrž v pristanišču Pipe.

— O, kaka lepota! — zaklical je admiral, plujoč po reki v čolnu s kraljevskim uradnikom Rodrigom Herecom in bratoma Pinsonoma. — Pogljete tu so koče pod palmami, pojdimo in oglejmo si jih! . . .

Čoln se je približal bregu. Jedva so domačini zagledali Španце, že so iz strahu bežali. Kolumb je s svojimi sopotovalci šel v jedno kočo. Kakor se je videlo, bili so prebivalci ribiči, kajti imeli so mnogo mrež, spletenih iz palmovega ličja, trnkov iz kostij in bodečih rastlin ter drugih za ribolov potrebnih stvarij. V kotu jedne koče je ležal kup školk.

— To so najbrže biserne školke, — opomnil je Kolumb. — Veliki han najbrže tu dobiva svoje bisere. Celina ne more biti daleč od tod in ondu je prestolnica indijskega kralja.

— Kako, gospod admiral — zaklical je začuden Alonz Pinson, — mari imate to zemljo za otok?

— Seveda, gospod Alonz, — odgovoril je Kolumb. — Indijanci so mi pojasnili, da je treba dvajset dnij, da pridemo okrog tega otoka.

— Oprostite, gospod admiral, — zaklical je Pinson, — jaz pa mislim, da beseda Kuba na han, ki ne gre z jezika naših indijskih spremljevalcev, kaže na hana Kube, ki živi v svoji prvostolnici v sredini te dežele. Po mojem mnenju je ta zemlja del azijske celine, in dežele ležeče proti zapadu pripadajo velikemu hanu.

— To bi bilo jako želeti, — rekel je Kolumb premišljujoč. — Da! da! . . . Prav lahko je, da se mi nahajamo pred mesti Kvinsajo in Cejtonom, o katerih toliko piše Toskanelli. Najbrž nista od tukaj čez sto španskih milj.

— Mogoče bi bilo tja odposlati odposlanstvo, — opomnil je Rodrigo Herec, — in stopiti v zvezo z velikim hanom.

— Mi ne popustimo ugodne priložnosti, — je pritrdil Kolumb. — Naš učeni sopotnik Ludovik de Forres nam more v tem mnogo koristiti. On govori hebrejščino, kaldejščino in arabščino, on se bode lahko razumel pri dvoru velikega hana.

— Dovolite tudi meni pridružiti se odposlanstvu, gospod admiral! — zaklical je Rodrigo Herec.

— Ničesa nimam proti temu, gospod Hereec — odgovoril je Kolumb. — Še jako ljubo mi bode, ako se udeležite preiskovanja te dežele in izveste, kje se nahajajo zlato ali dišave.

Čez nekoliko dnij je poklical k sebi Kolumb Rodriga de Herec in Ludovika de Forres po rojstvu žida in je dal jima nastopni navod:

— Pripravite se, gospoda, da pojdete iskat mesto Kvinsajo, katero je po besedah Toskanellijevih jedno najlepših mest na svetu in služi za prestolnico velikemu hanu. Povejte hanu, da so me poslali kastilski kralj in kraljica s pismom in darovi, katere mu vsebino izročim z izrazom želje, da se ustanove prijateljski odnošaji mej tema državama. Pri tem pa dobro opazujte vse, poizvedite o pokrajinah, rekah in pristaniščih indijskih, posebno si prizadevajte izvedeti, kje se dobi zlato, dišave in dragoceno lesovje, katerih vzorce vzemite seboj, da jih ondu pokažete. Vaše znanje jezikov, gospod Forres bode gotovo bolje ali manje vam pomagalo, da se sporazumite s hanom. Vsekako bode pa vas spremljal jeden Indijec z otoka Guanahani, ki že nekoliko razume španski in nekaj kubanskih Indijcev. Odpravite se z Bogom in prinesite nam odgovor velikega hana, da se slovesno vrnemo na Španско in zavrnemo vse zasmehovalce, ki niso verjeli niti v smoter niti v mogočnost našega potovanja.

S takimi navodili so se podali na pot, in uzeli seboj nekaj steklenih zvončkov in drugih malovrednih stvarij za zameno. Vse potovanje upali so izvršiti v šestih dneh.

V tem je pa Kolumb ukazal osmoliti svoje ladije. Ko so jeli razgrevati molo, napravivši v ta namen ogenj na bregu, a drva pri gorenju začela so dajati tak duh, da so se vsi čudili. Ko so natančneje ogledavali, videli so, da iz lubja teče smola nenavadno prijetnega duha.

— Ni dvoma, — zaklical je Kolumb, — da je to dišeči gumi, kateri se dobiva v Palestini in se imenuje mastika. Kje ste dobili ta drva.

— Ondu, gospod admiral, — odgovorili so mornarji in pokazali v majhen gozdič.

— Našli smo indijsko drevo, ki daje dišečo smolo, iz katere delajozdravilni balzam. Češčena bodi Presveta Devica! Naposled smo vendar našli jeden trgovinski predmet!

Ko so ladije popravljali, je čas jako hitro tekel. Vsi so nepotrpežljivo pričakovali, da se povrne odposlanstvo. Ni trebalo dolgo čakati.

Že četrti dan se je povrnilo odposlanstvo v spremstvu domačega kažipota. Vsi so je obkolili, težko čakajoč, da slišijo poročilo o potovanju v notranji deželi.

— Žal, gospod admiral, — rekel je Rodrigo de Herec — mi na svojem potovanju nismo videli niti mest, niti večjih vasij, — prav ničesa, kar bi kazalo, da je blizu smoter našega potovanja. Niti o velikem hanu, niti o zlatih, srebrnih rudnikih, drugih kamnih in dragocenih dišavah in koreninah niso ničesa slišali, a samo kazali so ljudje na vzhod.

— Se li niste mogli bolje razumeti? — vprašal je Kolumb Florresa jako nevoljen, da se niso uresničile vesele nade njegove.

— Oh, gospod admiral, — odgovoril je učen Hebrejec, — tu ne razumejo niti evropski, niti kajdejski, niti arabski; sporazumeti smo se mogli samo s pomočjo naših tuzemskih spremljevalcev . . .

— Kaj pa govorica o mogočnem princu, ki biva neki v tej deželi? — je nepotrpežljivo vprašal pripovedovalca Kolumb.

— Ta govorica je le prazna domišljija, — odgoveril je Rodrigo de Herec.

Je li mogoče, da smo se tako motili v tolmačenju znamenj Indijcev, — rekel je Kolumb, zmajajoč z glavo. — Potem pa pričevanje Toskanellija . . . Jaz sem bil tako prepričan, da sem prišel na bregove Kataje, od koder ni več daleč do stolice velikega hana.

— Žal, gospod admiral, — odgovoril je Dijego de Arana, nič manje nevoljen nego Kolumb, — podobna nesporazumljenja so neizgibna pri sporazumevanju z znaki.

— Prav imate, — pritrdil mu je Kolumb. — Gospoda, — obrnil se je k odposlancu, — niste li našli nobenih zlatih rudnikov ali dragocenih dišav?

— Niti najmanjšega sledu ni o tem, ni o drugem — glasil se je odgovor.

— Razložite nam natančno svoje potovanje.

— Ko smo prešli kacih 12 milj, — začel jo pripovedovati Ludovik de Florres, prišli smo do malega sela, kacih 50 koč, kjer je živelo kacih tisoč ljudij. Po pripovedovanju našega Indijca imeli so nas za nebeške odposlance in začeli so nam skazovati vsa mogoča znamenja spoštovanja. Hiše ali koče teh Indijcev so jako velike, podobne vrtnim lopam, in ali pa vojaškim šotorom, ne stoje v redu in ni nobenih ulic. Večina domačinov je bila popolnoma naga, samo nekatere ženske so imele neke predpasnike, ki so pokrivali njih stegna. Mej domačini smo zapazili neke razlike glede imenitnosti rodu. O zlatu ali dragocenosti nimajo nobenega pojma. Ko smo jim pokazali poper, muškat in cimet, kazali so na jug. Zaradi tega smo se sklenili vrniti, koder so nam kazali. Domačini so nas spremljali v velikih tolpah, a smo jih spregovorili, da se vrnejo, in vzeli smo seboj samo tega kažipota. Na poti smo videli več Indijcev z nekakimi kadečimi se zvitki, katere so semtertja stikali v usta. Ko smo ogledali te zvitke, prepirali smo se, da so narejeni iz suhega listja, v katerih so zavite suhe korenine. Ti zvitki se zažgo na jednem koncu, potem kadilec vdihava v sé dim, katerega čez nekaj časa spušča skozi usta ali nos. Indijci imenujejo to zvitke tobak in tu je jeden uzorec . . .

— Španci so radovedno ogledovali zvitek, a niti mislili niso, da imajo pred seboj predmet, poznejše ogromne trgovine.

— In to so imenovali tobak, — vprašal je Kolumb.

— Da ta zvitek imenuje tako, — odgovoril je Rodrigo Herec.

— In kaj ste še našli znamenitega.

— Rodovitne kraje, njih lepota je vredna vse pozornosti, — odgovoril je Herec. — Koče teh ljudij so obdane z drevjem, ki ima sadje jako lepe vnanjosti in prijetnega duha. Okrog se nahaja polje s agijem ali poprom, s čudno korensko rastlino patato (krompirjem) in neke vrste buče. Nahajajo se tudi polja s juko, iz katere se nareja neke vrste kruh — hanava. Te rastline in sadje so glavna hrana domačinov. Na nekaterih lužah videli smo množina bombažnika, nekatere rastline so bile pognale iz zemlje, druge so pa bile že popolnoma cvetele. V nekaterih hišah Indijcev so velike zaloge bombaža, bombažne preje in tkanine. Nikjer pa nismo videli niti zlata niti srebra! . . . Herec je umolknil.

Kolumb ga je zamišljeno poslušal. Kakor so se vidno veselili odposlanci zaradi lepote dežele, vendar očividno niso našli tega, kar je pričakoval admiral.

— Vse, kar ste našli, kaže na začetne sledove civilizacije. Naša naloga ostaje kakor poprej preiskati bolje civilizovano in bolje bogato deželo, s katero bi mogli začeti trgovino in napraviti zveze v imenu našega milostljivega kralja in prinesti od tod drage stvari, da se povrnemo ž njimi h kraljevskem prestolu. Morda morete kaj izvedeti od tega domačina, katerega ste pripeljali seboj.

Poslednji se je pokorno približal h Kolumbu, katerega je jako prijazno vsprejel in z znamenji spoštovanja odpeljal seboj na ladijo. Ko mu je Kolumb pokazal zlato in srebro, in ga jel z znamenji vpraše-

vati, kje se dobe te kovine, je pokazal na vzhod, in se potem ni mogel dovolj načuditi, da se beli ljudje tako zanimajo za kovine, katere nimajo za domačine nobene posebne vrednosti.

— Kazanje tega moža proti vzhodu, — opomnil je Kolumb, — me je prepričalo o resnici tega, kar sem poprej posnel iz znamenj Indijcev. Vse kaže z znamenji na vzhod, kjer ljudje iščejo zlati pesek po bregovih rek in ga potem s kladivom toljčejo v večjo maso in pri tem govore besedi „Bebekua“ in „Betia“.

— Najbrž so to imena dežel ali otokov, kjer se dobiva zlato, — rekel je Arano.

— Jaz to tudi mislim, a bojim se, da bi se zopet ne motil, — odgovoril je Kolumb. — Vsekako moramo dalje. Čas teče, bliža se zima, in ne bilo bi pametno ostati v teh krajih po zimi, ker nimamo sredstev, da si osnujemo naselbino. Nadaljevati moremo svoje potovanje...

Dvajsetega novembra je Kolumb dal zopet razsidrati svoje ladije in odpravil se je dalje. Vsled ugodnega vetra odrinil je ob severnem obrežji Kube proti severo zahodu, vedno mu je po glavi rojila misel, kako bi našel zlate ali srebrne rudnike in dišave ali našel veliko mesto velikega hana. To potovanje se more smatrati za odločujoči moment te ekspedicije. Nadaljujoč svojo vožnjo, tri ali štiri dni, se je že kazala zmota, da bi Kuba bila celina, zmota, katera se kaže v vsem njegovem poznejšem življenju. Plujoč dalje, je skoro videl znamenja bližine celine, in prišel bi bil na bregove Floride; če bi bil nadaljeval vožnjo okrog Kube, bi na jugozapadu prišel na obrežje Jukatana, kot so poznejši najditelji Mehike. Toda bilo je sojeno drugače. Za Kolumbovo slavo je bilo dovolj, da je našel Novi svet, a najti dežele bogate z zlatom in dragocenimi kamni je bilo sojeno drugim.

Ker obrežje Kube vedno drži proti severno-zapadu, a so noči postajale vedno hladneje in hladneje se je Kolumb bal dalje ostati v tem kraju. Po svojih opazovanjih je on sodil, da je na 42° stopinji širjave, torej v tej zemljepisni širjavi kot je Španija, dočim je bil v resnici na 21° stopinji. Pod vplivom te zmote in slušajoč vedno kazanje Indijcev na otok Bebekua, kjer je obilo zlata in leži na zapadu. Kolumb je ukazal dne 13. novembra premeniti smer in pluti proti zapadu. Tako je dosegel $77^1/_2$ stopnje zapadne dolžine od Griniča.

Drugi dan dne 14. novembra se mu je zdelo, da je v bližini neštevilnih otokov zaznamovanih na zemljevidih tedanjega časa na vzhodu Azije. Na fantastični svet otokov nahaja se na Behajmovem globusu in v Toskanellijevih opisovanjih. Neugodni veter ga je prislil, da se je zasidral v tihem in globokem pristanišču, katero je imenoval Puerto del Prinsipe. Tu je postavil na vzvišenem bregu križ v znamenje, da zemlja odslej pripada Kastiliji.

Ne ozirajoč se na nasprotni veter, odšlo je brodovje dalje v to smer, a ker se veter ni premenil, obrnilo se je zopet h Kubi. „Pinti“, ki se je bila oddalila k vzhodu, se je bilo dalo znamenje, da se ima pridružiti brodovju. Nastopila je noč in admiral je bil dal prižgati signalno svetilko na jarboli in zjutraj je šel na ladijo, gledal po morju, iščoč „Pinto“.

— Kje je? Ni li nikdo videl Pinte? — vprašal je Kolumb Petra La Roka, ki je stal pri krmilu.

— Jaz sem jo videl, gospod admiral, — odgovoril je Peter, — dokler je človeško oko moglo razločiti ladijo.

— Kaj? — vprašal je Kolumb. — So li na „Pinti“ videli naše znamenje z lučjo?

— Seveda so videli! — odgovoril je Peter, — seveda!...

— Kaj hočeš povedati s tem, Peter?

— Gospod Pinson je videl znamenje, a ga ni hotel razumeti, gospod Krištof!

— Ni hotel razumeti? Kaj to pomenja?

— Seveda ni hotel, gospod admiral, — odgovoril je Peter. — Gospod Alonz Pinson se je sam odpeljal proti vzhodu, da sam odkrije otok Babekua, kjer je obilo zlata, ko sta „Santa Maria“ in „Nina“ se obotavljali pričakujoč ga.

Kolumb se je obrnil od Petra močno potrt in šel je v svojo kajuto pisat ladijin dnevnik. Prišedši Dijego de Arana ga je motil pri delu.

— O, gospod admiral! — zaklical je po prvem pozdravu. — Kakor se kaže, se je zares zgodilo to, česar se je bilo bati, „Pinta“ se je odločila od nas...

— Žal, da je tako, — odgovoril je Kolumb, — Martina Alonza je zapeljala sebičnost, in bi rad sam našel brez mene množino zlata. Kako malo se je zanašati na prijateljstvo, to se vidi, kadar se umeša koristolovje in častihlepnost!

— Mari bodemo pustili, da on prvi pride v zlatonosne dežele? — vprašal je Dijego de Arana.

— Kaj hočemo? Potolažiti se in potrpeti moramo. — Pinsonova ladija je najhitrejša in jaz mu ne morem zabraniti, da on prvi pride v Eldorado, po kateri vsi hrepenimo. Jaz sem že davno opazil, da mu moja oblast preseda. On se smatra za jednakopravnega poveljnika, kajti potrošil je mnogo denarja za odpravo ekspedicije. Naj mi bode še tako neljuba njegova nepokorščina, a vendar...

Kolumb je nakrat umolknil, potrt od misli, ki mu je ravno kar prišla v glavo.

— Kaj je z vami, gospod Krištof, kaj je vas tako vznemirilo?

— Kako bi ne bil vznemirjen, gospod Arana. Bojim se še hujega pregreška od Pinsona!

— Kakšnega?

— Kaj če se ne misli pred menoj vrniti v Španijo in ovenčati se z nezasluženimi lavorji?! Sicer mu pa tega ne morem zabraniti, vse prepuščam Bogu, ka-

terega orodje sem. Naj bode kar koli, jaz ne odstopim od svojega načrta. Mi ne povrnemo k suhi zemlji in se potrudimo izvesti še kaka nova odkritja.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Razdelitev obleke učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol.** Venec ljubljanskih dam, na čelu jim gosp. ces. svetnik Iv. Murnik preskrbuje že celo vrsto let tukajšnjim revnim šolskim otrokom zimsko obleko. Tudi letos je ta vrli in požrtovalni damski odbor oskrbel 178 učenkam in učencem tukajšnjih ljudskih šol zimsko obleko in obutalo. Slovesna razdelitev obleke vršila se je minolo nedeljo v telovadnici I. mestne deške šole. Okr. šolski nadzornik gosp. prof. Levec je otvoril lepo slovesnost s primernim nagovorom. Na to se je vršila razdelitev. Gospa soproga župana Hribarja je izročila darila deklicam, stolni prošt g. dr. Klofutar pa dečkom, gospa dr. Franja Tavčarjeva je delila vsem štruce in pecivo. Jeden deček in jedna deklica sta se v imenu obdarovancev lepo zahvalila za darove dobrotnikom. Stolni prošt g. dr. Klofutar je zaključil slovesnost z nagovorom do otrok, v katerem jih je spodbujal k hvaležnosti in molitvi za dobrotnike. Lepo slavnost je počastil tudi dež predsednik g. baron Hein, župan g. Hribar, predsednik trg. in obrtniške zbornice g. Perdan in več druge odlične gospode.

— **Županom v Krškem** je bil dne 16. t. m. izvoljen g. dr. Tomaž Romih, učitelj na ondotni meščanski šoli.

— **Občinski zastop na Bledu** je v svoji seji dne 20. decembra jednoglasno sklenil pozvati svojega gospoda deželnega poslanca, da naj se v deželnem zboru poteguje za direktne volitve, neposredne in tajne volitve v kmetskih občinah, da ta pravica naj velja tudi za kmeta.

— **Iz c. kr. mestnega šolskega sveta.** Iz seje, katera se je vršila dne 9. t. m. smo prejeli sledeče poročilo: Potem, ko je predsednik proglasil sklepčnost in odgovoril na neko interpelacijo radi sestave šolske matrike za obrtne vajence, je poročal zapisnikar o došlih kurencijah, kojih rešitev se je vzela brez ugovora na znanje. Učiteljici Klotildi Golf na mestni nemški dekliški 6razrednici se prizna III. službeno starostna doklada od dne 1. decembra t. l. Na znanje se vzame poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika profesorja Frana Levca o nadzorovanji obrtne pripravljalnice na tukajšnji II. mestni deški 5razrednici z dostavkom, da se ima v konečno odobrenje predložiti visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Sklene se, obrniti se na c. kr. zalogo šolskih knjig na Dunaji radi primernih šolskih knjig za petje in nemški jezik na slovenskih ljudskih šolah. Prošnji dveh mestnih učiteljev za zvišanje nagrad glede pouka v šolskih delarnah, prošnjo radi bolezni vpokojenega učitelja za podaljšanje in zvišanje milodara, ter prošnje vodstev vseh javnih mestnih ljudskih šol, da se izposlujejo učiteljstvu draginske doklade tudi še za nadalje, sklene se priporočilno predložiti na merodajnih mestih. Istotako prošnjo vodstva zasebne dekliške 5razrednice v Lichtenthurnovem sirotišči na deželni zbor za zvišanje letne podpore za vzdrževanje te šole in pa za dovolitev zopetnega prispevka k pokritju troškov za zgradbo novega poslopja. Zadrugi brivcev in lasničarjev se dovoli oprostitev njihovih vajencev od nedeljskega dopoludanskega pouka na obrtnih pripravljalnicah. Konečno se reši nekaj internih zadev in se vzame na znanje poročilo predsednika, da si je v zadnjem času ogledal več tukajšnjih šol.

— **Vodstvo okrajnega sodišča v Kranju** je začasno prevzel c. kr. dež. sod. pristav v Ljubljani g. dr. Janko Babnik.

— **Razstava tujezemskih vezenin.** C. kr. avstr. kupčijski muzej na Dunaji priredi na prošnjo in s pomočjo ravnateljstva tukajšnjih obrtnih strokovnih šol razstavo tujezemskih vezenin. Razstava bode v šolskih prostorih (Virantova hiša, II. nadstropje) Kakor se nam poroča, so dotični predmeti jako zanimivi in večinoma zelo krasni. Zastopan je skoraj ves iztočni svet. Iz kineškega cesarstva je bogata državna uniforma mandarinova, činovna znamenja civilnih mandarinov; model skrčene noge kineških dam v natorni velikosti s čevljički in nogovicami, blazine, trakovi in drugo. Japan kaže prelepe vezenine s tiči, na pr. žensko obleko in svilene preproge; nadalje ženske pasove, namizne in stolne prte, krasno odejo z zmaji in s solnci i. t. d. Iz vzhodnje Jave so trije „sarongi“ (moška obleka, podobna krilu naših žensk), iz Turmenije del sedlarske preproge, iz Perzije bogati, z zlatom in srebrom tkani „poljski“ pasovi, iz Damaska preproge, potem vezenine iz Anatolije. Janine, otoka Rhoda, iz Skadra, Kerfa, Tunisa i. t. d. Molitvena preproga iz Carigrada, bogat sinagogni prt turških židov itd. — Kakor razvidi čitatelj iz teh podatkov, je razstava velezanimiva in ni dvoma, da bodo osobito naše dame našle v njej premnogo probude. A tudi moški svet bode s pridom pohodil razstavo, ki je prva te vrste v Ljubljani, in dobil v njej obilo navodil za okus in umetnost. — Poleg tujezemskih vezenin se bodo nahajala tudi nekatera dela učenk obrtnih strokovnih šol. — Razstava bode odprta še dne 28, 29. in 30. decembra od 10. do 12. ure dopol. in 2. do 3. ure popoludne. Vstop je prost.

— **Podelitev jubilejskih ustanov za onemogle obrtnike.** Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je v svoji seji dne 22. t. m. podelila 8 cesar Frančišek-Jožefovih ustanov po 25 gld nastopnim onemoglim obrtnikom: Francu Scherz-u, Francu Ristavc-u in Francu Fleischer-ju iz Ljubljane, Josipu Križ-u iz Kočevja, Jakobu Potočnik-u iz Novega mesta, Janezu Čupek-u iz Kandije, Janezu Grošelj-u iz Kamnika in Josipu Petrovčič-u iz Vipave.

— **»Centralna posojilnica slovenska v Krškem,«** registrovana zadruga z neomejeno zavezo, obrestuje hranilne vloge po $4^1/_4$ %; nevzdignene obresti pripisuje poluletne h kapitalu. Do 500 gld. izplačuje brez odpovedi. Posojila se dajejo le na osebni kredit proti menicam, in to le zadružnikom, ki vplačajo pristopnino (5 gld. ali vsaj 1 % zaprošenega posojila) in 100 gld. deleža. Za posojila je obrestna mera $4^1/_2$ % — 5 %, (pri posojilnicah) $5^1/_4$ % (pri osebah). Uradni dnevi so ob četrtkih od 3—4 ure popoludne. Večja pojasnila daje načelstvo „centralne pesojilnice“ v Krškem.

— **Morilca — simulanta.** Znani morilec groznih umorov pri Trojanah in poleg Vranskega Ferme, je bil zadnji čas v ljubljanski blaznici, ker se je domnevalo, da je blazen. Opazovanja so pa pokazala, da hudodelec le simulira blaznost in odveli so ga zopet k sodišču v Celje. — Ednako se je tudi Janez Šilc, storilec groznega umora pri Ilirski Bistrici delal blaznega. A tudi pri tem so v blaznici spoznali, da simulira. Izročili so ga zopet sodišču, da sprejme zasluženo kazen.

— **Otroci bolehajo** močno v Črnemvrhu nad Idrijo za škrlatinko, v Planini pri Vipavi pa tudi za davico in ošpicami.

— **Požar** je uničil dne 19. t. m. po noči žago Fr. Stanonika iz Sestranske vasi. Zgorel je tudi žagar Ignacij Oblak. Mož je preveč zakuril železno pečico v svoji izbici. Vnela so se drva in v dimu se je spijoči žagar zadušil in zgorel. Našli so se le posamezni ostanki zgorelega trupla.

— **Zima.** Koledar nam kaže, da smo v zimi in da ima pritiskati mraz, v resnici pa je tako gorko vreme, kakor spomladi. Bliskanje in gromenje zadnjih dnij nas celo spominja na poletje. Od drugod se čuje o ostreji zimi. Po Laškem, Francoskem in Švici je zapal na debelo sneg. Brzojavne in železniške zveze so na več krajih pretrgane.

— **Dete zadušil.** V Croyesu na Francoskem pustila sta mlada zakonska svoje deti speče v zibelki, in odšla od doma. Za varuha je ostal doma 15letni deček. Ko sta se vrnila, našla sta svoje dete mrtvo v zibelki, ne da bi bila vedela, od kod tako nagla smrt. Primerilo se je pa, da je oni 15letni deček usmrtil čez nekaj časa sosedovo mačko. Sosed je dečka vsled tega tiral pred sodišče. Sodnik je z vprašanji tudi ujel dečka, ki je bil itak na sumu, da je umoril tudi dete svojega gospodarja. Ker je dete jokalo, mu je zlobni deček v namen, da bi nehalo jokati pritisnil blazino na usta in je je tako zadušil.

— **Mej smrtjo in življenjem.** V Metzu v Alzaciji-Lotaringiji je umrl 77letni župnik Bazoncourt, ki je bil ob nemško-francoski vojski v smrt obsojen, a je po naključju izvršitve obsodbe utekel Župnika so ob obleganju mesta Metz, ko se je vtihotapil po noči v mesto, ujeli in na smrt obsodili. Naključje je hotelo, da se je v nemškem poveljstvu ravno izvršila premenba. Odstopil je kot poveljnik general Steinmetz in nastopil general Manteuffel. Odstopivši general ni hotel, da bi se bila kot zadnji čin v njegovem poveljstvu izvršila smrtna obsodba, nastopivši general pa tudi ni hotel, da bilo prvo dejanje na njegovi novi službi, usmrčenje. Tako je župnik odšel smrti. O tej svoji slučajni rešitvi je pokojni župnik mnogobrojnokrat pripovedoval.

— **Štrajk pristaniških delavcev** v Hamburgu še ni končan. Delodajalci skušajo dobiti tuje delavce. Domači delavci so te dni napali kacih 20 tujih delavcev in bi jih bili pobili, da jih ni ubranila policija. Več pretepačev je vlada zaprla.

— **Napake pri proračunih.** Znano je, da se inženerji večkrat motijo pri napravljanju proračunov. Tako so stroški za manšesterski prekop bili proračunjeni na 70 milijonov goldinarjev, veljal je pa 195 milijonov. Sueški prekop je bil proračunjen na 196 milijonov, veljal je pa 228 milijonov. Kongiško železnico so inženerji proračunili na 12 milijonov, sedaj pa že trdijo, da bode treba 36 milijonov. Francoske utrdbe ob reki Mense proračunjene so bile na 11 milijonov, veljale so pa 42 milijonov. Korinski prekop ni veljal proračunjenih 14 milijonov, temveč 29 milijonov, pristanišče in železnica na Réunion sta bili proračunjeni na 16 milijonov, veljali sta 33 milijonov, senegalska železnica je bila proračunjena na 7 milijonov, veljala je 22 milijonov. Tonkinska železnica je bila proračunjena na jeden milijon, a je veljala okolo 11 milijonov. Pri panamskem prekopu so se pa inženerji bili za toliko zmotili, da ga ni bilo moč dodelati, ko bi tudi se ne bilo nič sleparilo. Veljal bi tudi gotovo desetkrat toliko, kot se je proračunilo

— **Velik razpok v tovarni za užigalice.** V Cronerjevi tovarni za užigalice v Asehaffenburgu je bil velik razpok. 8 delavk in nekaj delavcev je ubilo in 7 delavk pa težko poškodovalo.

— **Samomor računskega svetnika.** V Neapelju se je zaradi nesrečni ljubezni umoril Moric Frankl kateri je pret leti še kot deček vzbujal veliko pozornost zaradi veliki spretnosti v računanji na pamet.

— **Legar v Pulju** je vedno hujši. Nad 2000 ljudij je že zbolelo. Vojaki se te praznike niso pustili na dopust, da bolezni kod ne razneso. Bolezen se je zanesla že tudi na Reko, kje je že 35 ljudij za legarjem zbolelo.

— **Crne koze v Malem Lošinju.** Grška ladija je v Mali Lošinj v Istriji zanesla črne koze in bati se je, da se ta bolezen ondu nevarno razširi.

— **Živo volkuljo vjel.** Kmet Oreslovič na Hrvaškem že te dni v past vjel živo volkuljo. Kmet je nesel volkuljo jivo v Novo Gradiško, kjer so jo ljudje jako občudovali in kmetu tudi z darili skazovali priznanje.

— **Samomor neke ženske.** V Erslanu se je z revolverjem ustrelila imenitna dama, ki je ondu imela svoje posestvo, Franja Fischbein, tako jej je ime, je bila jako nestrpna ženska in se še svojo hčerjo sporazumeti ni mogla. Ker jo je hči imela drugi dan zapustiti, jo je to tako užalostilo, da s je končala življenje.

— **Razpok.** V Isaakovi tovarni v Berolinu delali so te dni poskuse z ecetilenom. Plin se je unel in je nastal tak razpok, da je ubil tovarnarja, dva monterja in jednega mašinista.

— **Samomor obsojenega bančnega ravnatelja.** Obesil se je v Berolinu v ječi bančni ravnatelj Härting, ki je bil s svojim sovrstnikom Müllerjem obsojen v 8letno ječo.

— **Draga obljuba.** Neki ogerski opozicijski poslanec je obljubil da bode skrbel, da se bodo Košutovi bankovci zamenjali za gotov denar, ako bode voljen Bil je voljen z veliko večino, a drugi dan je že poslanec dobil več pisem, v katerih ga spominjajo razni volilci na to obljubo in zahtevajo, da zamenja jim 5000 gld. Košutovih bankovcev. Ker poslanec ve, da od države ne doseže, da bi zamenjala te bankovce, je on sam odštel zanje 1000 gld. Toda s tem, da je na ta način hotel ostati mož beseda, je pa spravil se v največje neprijetnosti. Ko so ljudje izvedeli, da zamenjava Košutove bankovce, prihajajo mu dan za dnevom pisma, v katerih se zamena zahteva. Seveda njegovi volici niso zadovoljni, da svoje Košutove bankovce zamenjajo, temveč kupujejo jih po nizki ceni po drugih krajih in potem zahtevajo od poslanca naj jih jim po imenski vrednosti izplača. Če bode poslanec, hotel držati besedo, prišel bode na boben. Najbrž se bode iz zadrege s tem pomagal, da poslanstvo odloži Če bode še kandidiral. bode z obljubami previdneji.

— **Umetnost priporočevanja po časnikih** postaja tem težavnejša, bolj ko se izdelovalci blaga drug druzega prekositi skušajo. Če hoče priporočilo dandanašnji kaj izdati, mora biti nenavadno, mično in prijetno. Ono mora mikati in vabiti, in to zamore le resnična lep ta Pot nam kažejo v tem oziru toliko raznovrstne priporočbe Kathreinerjeve sladne kave. Nov dokaz temu je krasno izdelana priloga današnje številke našega lista, ki bo naše bralce gotovo razveselila. Kakor se je „Kathreinerjeva deklica“ lani vsem prikupila, tako se bo tudi današnja ljubka devojčica. Otroški uzklik „meni diši najbolje“ bo marsikoga napeljal, da tudi sam poskusi, ali je ta kava res tako dobra.

V Lincu dne 19. dec. t. l.: 66, 54, 2, 13, 87.
V Trstu dne 19. dec. t. l.: 19, 60, 3, 30, 7.
V Pragi dne 24. dec. t. l.: 58, 90, 74, 85, 3.

Karol Kauschegg, trgovina z železjem

v LJUBLJANI, Dunajska cesta štev. 10.

Znižane cene!

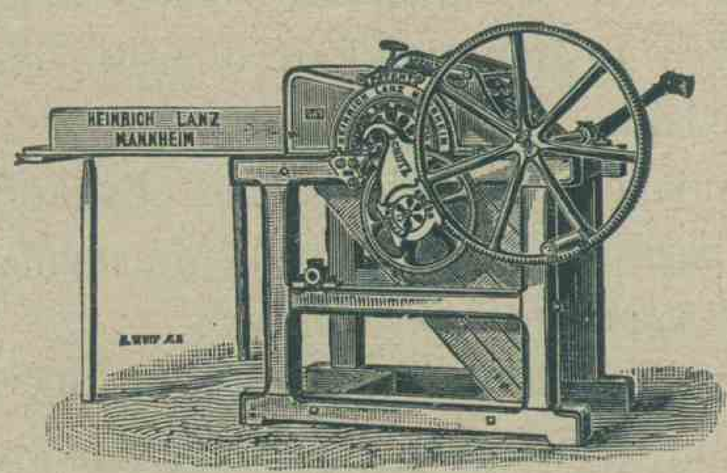

Popolno jamstvo!

Več nego **100 vsakovrstnih strojev** ima vedno na izbiro v zalogi od svetovnoznane tvrdke **Henrika Lanza iz Mannheima**, kakor: **škoporeznice, mlatilnice, vratila (gepelne), mline za debelo moko, reporeznice, čistilnice, stiskalnice za grozdje in sadje** itd. itd., ter dá vsak stroj za 8dnevno poskušnjo. — **Slamoreznice z gepelnom od 120 gld. naprej**; slamorezni noži so in se tudi izdelujejo iz najboljšega angleškega jekla natančno po predrisanih uzorcih. Nadalje se preskrbujejo in izdelujejo tudi k strojem kateri niso iz te zaloge vsakovrstni polomljeni deli, in sicer kolikor mogoče hitro in poceni.

Plačila se dovoljujejo na obroke, brez da bi se cene zato kaj zvišale. (99—2)

Razpis volitve

za trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani.

Podpisana volilna komisija daje volilcem trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani na znanje, da se bode pred volilno komisijo vršila volitev ali z ustnim glasovanjem ali z osebnim oddajanjem napisanih glasovnic 14. januvarja 1897 od devetih dopoludne do šestih popoludne v magistratni dvorani v Ljubljani. Ob 6. uri popoludne se bode glasovanje tudi končalo.

Ako se volitev vrši z dopošiljanjem od volilcev podpisanih glasovnic, morajo napisane in podpisane glasovnice z izkaznicami dospeti k obrtnemu oblastvu prve stopinje (na deželi k ces. kraj. okrajnemu glavarstvu, v glavnem mestu Ljubljani pa k mestnemu magistratu) **tistega kraja, kjer podjetje,** zadnji čas **12. januvarja 1897. l.**

Volilna komisija opozoruje, da se od volilcev naravnost volilni komisiji poslane glasovnice ne bodo sprejemale.

Glasoštetje bode volilna komisija 14. dan januvarja 1897. l. začela. Na mej glasoštetjem dospele glasovnice se ozira semo tedaj, ako so bile pravočasno oddano pri obrtnem oblastvu.

Volitev se vrši javno. Volilcu se daje, kakor je že zgoraj omenjeno, na izvoljo, da voli ali

a) ustno ali

b) da svoje može na glasovnici napisane sam podá volilni komisiji, ali

c) da s svojim imenom podpisano glasovnico, priloživši jej izkaznico, odda obrtnemu oblastvu I. stopinje, katero pošlje obe volilni komisiji.

Glasovnice se smejo odprte ali zaprte oddajati ali pošiljati. Na zaprtih glasovnicah mora biti zunaj zapisano ime volilčevo.

Ti volilci, kateri volijo tako, da pošiljajo napisane in podpisane glasovnice, morajo svoje glasovnice z izkaznicami vred v določenem roku oddati ali doposlati obrtnemu oblastvu I. stopinje tistega kraja, kjer je podjetje. Take glasovnice z izkaznicami vred se smejo dopošiljati po c. kr. pošti, po c. kr. davčnih uradih, ali po posebnih pôtih.

Po preteku določenega roka obrtnemu oblastvu dospele glasovnice se ne smejo nič več vzprejemati.

Zgoraj navedene tiskovine (izkaznice, glasovnice, razpis volitve), kakor tudi vse uloge volilcev pošiljajo se volilni komisiji po pošti poštarine prosto, ako imajo na adresi pristavek: „V volitvenih zadevah trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani“.

Volilci trgovinskega odseka in sicer: volilci I. in II. volilnega razreda dobe rudeče glasovnice in volijo skupaj 3 člane.

Volilci III. volilnega razreda trgovinskega odseka dobe višnjeve glasovnice in volijo 2 člana.

Volilci I. volilnega razreda obrtnega odseka dobe zelene glasovnice in volijo 2 člana.

Volilci II. volilnega razreda obrtnega odseka dobe bele glasovnice in volijo 4 člane.

Volilci III. volilnega razreda obrtnega odseka dobe rumene glasovnice in volijo 1 člana.

Vsaka volilna kategorija (volilni razred) voli sama zasé njej pripadajoče število pravih članov. Opozoruje se pa tu posebno, da morajo volilci vsake kategorije ali vsacega razreda **svoje zastopnike le iz onega razreda voliti, v kateri imajo sami pravico voliti.**

Daljni pouk je v razpisu volitve, kateri se vsacemu volilcu dostavi.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1896.

C. kr. volilna komisija za trgovinsko in obrtno zbornico v Ljubljani.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**